

Łukasz Rejniewicz

Mielnik, woj. białostockie

Informator Archeologiczny : badania 22, 148-149

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

hab. Edmund Małachowicz. Finansował WOAK we Wrocławiu, trzeci sezon badań. Kościół św. Jakuba z XVII - XVIII w.

Badania podjęto w zrujnowanym kościele św. Jakuba, położonym w obrębie klasztoru cysterskiego w Lubiążu, w celu wyjaśnienia likalizacji najstarszej romańskiej świątyni pod tym samym wezwaniem.

Założono 2 wykopy: w kościele na skrzyżowaniu nawy z transeptem, w nawie kościoła oraz w północnym narożniku nawy. Stwierdzono, że barokowy kościół nie założono na murach romańskiej budowli, lecz na miejscu drewnianych budynków gospodarczych z końca XII w. i ceglanych z XIV - XV w.

Lubraniec,
woj. wrocławskie

Katedra Archeologii
Uniwersytet Łódzki

Badania prowadziła ekipa pracowników i studentów pod kierunkiem doc. dr hab. Leszka Kajzera. Finansował WKZ we Wrocławiu. Pierwszy sezon badań. Fortalicja wojewody poznańskiego Mikołaja Lubrańskiego (+1524).

Celem badań było poznanie relikwów starszych murów, wtopionych w bryle klasycystycznego XIX-wiecznego gen. Augusta Słubickiego, wzniesionego około 1827 r. przez II. Szpilkowskię, a także poznania nawarstwień wzgórza pałacowego. Wykonano 5 wykopów o łącznej powierzchni 36 m² i orientacyjnej kubaturze 60 m³, cztery ciągi odwiertów drążonych ręcznym świdrem strzemiączkowym (46 odwiertów), zgromadzono 45 numerów Inwentarzowych zabytków ruchomych (ok. 560 zabytków, głównie ułamków naczyń glinianych, szkła, kafla plecówych, destruktywów kości zwierzęcych itp.), sporządzono niezbędną dokumentację i szereg obserwacji architektonicznych.

Pałac A. Słubickiego to budynek o wymiarach 30,35 x 17,70 m ulokowany na południowo-wschodnim skraju miasta. Siedział on na wysokim na ponad 8 m naturalnym płaszczystym wzgórzu, o powierzchni ok. 1,5 ha, otoczonym od południa ciekłem Zgłowiączki, a od pozostałych stron jej rozlewiskami, stawami i częściowo już zasypianymi bagniskami. W 1516 r. wojewoda poznański Mikołaj Lubrański spisał z murarzem Bartoliejem z Czerska umowę (wpisaną w poznańskie akta kapitałowe 23 marca 1517 r.) o wybudowanie "kamienicy" o wewnętrznych wymiarach 42 x 14 łokci. W 1521 r. budynek zwany "fortalicją" był prawdopodobnie wykończony. Pełnił następnie rolę rezydencji i nazywany był zamkiem, a od połowy XVII po początek XIX wieku utracił funkcje mieszkalne na rzecz drewnianego dworu Dembowskiich. Podczas budowy pałacu mury jego zostały częściowo rozebrane, częściowo wtopione w nowej bryle.

W trakcie badań stwierdzono, że kulminacja wzgórza została całkowicie pozabawiona nawarstwień kulturowych, które zostały zepchnięte na okraje kopca. Zgromadzony ruchomy materiał zabytkowy datować można począwszy od początku XVI w., co sugeruje, że ewentualnej późnośredniowiecznej siedziby Godziembitów poszukiwać należy w innym miejscu. Nie stwierdzono także pozostałości częstokolu otaczającego wzgórze, choć z przekazów pisanych wiadomo, że okolony był parkancem. Zbudowana w latach 1517-1521 fortalicja - murowany dwór wojewody Mikołaja okazał się być wydłużonym dwutraktowym, trzykondygnacyjnym budynkiem ceglany, wzniesionym na fundamencie z czerpyków i lokowanym na planie wydłużonego prostokąta o wymiarach 28,7 x 12,3 m. W przyziemiu miał na prawdopodobnie 8 sklepionych kolebkowo izb. Stan zachowania relikwów murowanych i nawarstwień kulturowych kopca jest bardzo skromny. Zabytki znajdują się w Katedrze Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego, dokumentacja w archiwum WKZ we Wrocławiu.

Mała Nieszawka, gm. Wielka Nieszawka, woj. toruńskie, st. 7 - patrz późne średniowiecze
Marlanowo, gm. Ślesin, woj. konińskie, st. 17 - patrz neolit

Mielnik, woj. białostockie

PP Pracownie Konserwacji Zabytków
Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska Oddział w Lublinie

Badania prowadził mgr Łukasz Rejnikiewicz. Finansował WKZ w Białymstoku. Średniowieczny zamek. Czwarty sezon badań.

Kontynuowano badania przy ruinach XVII-wiecznego kościoła stojącego częściowo na relikwach starszej XV-wiecznej zabudowy wzgórza zamkowego. Wykop nr XVIII założony przy południowej ścianie ruin kościoła uchwycił masywny mur kamienny będący fundamentem zachodniej ściany głównego - najstarszego budynku zamku. Mur ten dochodził prostopadle do ruin kościoła i na słyku jest zniszczonego fundamentem południowej ściany. Ponadto w wykopie odsłonięto relikwy zabudowy związanej z XVIII i XIX-wiecznymi przebudowami kościoła. Zabytk-

kowy materiał ruchomy uzyskany z wykopu związany jest z funkcjonowaniem na wzgórzu grodziska (XI - XV w.) i wczesną fazą zabudowy zamkowej (XI - XVI w.).

Wykop nr XIX założony przy północnej ścianie ruin kościoła ujawnił mur kamienny dostawiony prostopadłe do niej. Ustalenie jego funkcji na obecnym etapie badań jest niemożliwe. Mur ten przecina zbiorową mogiłę z 9 pochówkami. Uchwycona w wykopie południowo-wschodnią część grobu zawierała dwie warstwy szkieletów ludzkich leżących w układzie anatomicznym na osi E-W. Część z nich była niekompletna i wszystko wskazuje na to, iż w takim stanie ciała zostały złożone do mogiły. Nie znaleziono przy nich żadnego wyposażenia. Datować je można jedynie materiałem warstw nad grobem zawierających ceramikę z XIV-XV w. Pod pochówkami nie zarejestrowano warstw kulturowych. Nie wykluczone, że mogiła pochodzi z XIII w., kiedy to gród mielecki został zniszczony przez Mongołów. Kwestię tę wyjaśnią najbliższe badania.

Materiały znajdują się w Pracowni Archeologiczno - Konserwatorskiej PP PKZ o/Lublin.
Badania będą kontynuowane.

|| Opatów, woj. tarnobrzesckie, st. Żmigród - patrz późne średniowiecze.

**Pilica,
woj. katowickie**

**PP Pracownia Konserwacji Zabytków
Oddział Kraków Pałac Pracownia Ar-
cheologiczno - Konserwatorska**

Badania prowadził mgr Marjan Myszka przy współudziale mgra Jacka Kwarciała Finansował: Wojewódzki Ośrodek Kultury w Katowicach (zlec. wew. Prac. Bad. Archit. PKZ) Pierwszy sezon badań. Pałac z XVII wieku.

W pałacu wzniesionym w latach 1590-1612 prowadzone są badania architektoniczne, w których zakres wchodzi także prace ziemne. Od listopada 1987 roku wykonano 14 wykopów sondazowych, przeważnie przy fundamentach pałacu, które objęte zostały nadzorem archeologicznym.

W jednym z pomieszczeń parteru i na dziedzińcu wewnętrznym odsłonięte zostały bazy kolumn sal balowej z XVII w. W kilku pomieszczeniach parteru i na dziedzińcu natrafiono na resztki drewnianych podłóg oraz posadzek z płytek marmurowych i dolomitowych. Chronologia ich użytkowania jest trudna do sprecyzowania z powodu braku zabytków ruchomych.

W wykopach (w warstwach gruzowych) występowały tylko ułamki naczyń, kafil i butelek szklanych z XIX w.

W żadnym z nadzorowanych sondaży nie natrafiono na ślady istnienia zabudowy z okresu poprzedzającego wzniesienie pałacu.

Prace badawcze przy pałacu zostały zakończone. W przyszłym roku planowane są badania otaczających go fortyfikacji bastionowych.

**Pola Grunwaldu,
gm. Stębarń,
woj. olsztyńskie**

**Polska Akademia Nauk Instytut His-
torii Kultury Materialnej Zakład Ar-
cheologii Polski Środkowej w Łodzi**

Badania prowadziła ekipa pod kierunkiem doc. dr hab. Andrzeja Nowakowskiego przy współudziale: doc. dr hab. Mariana Głoska, dr M. Mielczarka z-cy kierownika, dr W. Wawrzonowskiej, mgr W. Świętosławskiego i K. Kanteckiego (autora sprawozdania). Finansował IHKM PAN. Konstrukcje kamienne

Podstawowym celem prac we wsi Stębarń było sprawdzenie metodami archeologicznymi terenu, na którym stanąć ma nowy budynek muzealny. Stanowisko to oznaczono numerem 30. Badany obszar położony jest około 200 metrów na zachód od miejscowej restauracji i około 100 metrów na północ od szosy Stębarń - Grunwald.

Wykorzystując dane z otrzymanego "Planu zagospodarowania Pól Grunwaldzkich" rozpoczęto badania od wytyczenia wykopu (oznaczonego nr 1) na osi N - S. Miał on 100 metrów długości i 2 metry szerokości (podzielono go na równe odcinki I-V). Układ stratygraficzny był w całym układzie generalnie jednakowy: próchnica orna, piasek żółty, glina pylasta szara - całec. Jedynym obiektem archeologicznym stwierdzonym w trakcie prac był rów o szerokości 60 cm wypełniony kamieniami. Konstrukcję tę zaobserwowano po raz pierwszy w odcinku III wykopu 1. Aby prześledzić dalszy jej przebieg wytyczono kolejne 4 wykopy usytuowane równoległe do wykopu 1. Całość konstrukcji przecięto w wykopie nr 3. Warstwa kamieni posiadała miąższość ok. 110 cm. Odsłonięta ława kamienna to prawdopodobnie pozostałość systemu melioracyjnego (być może XVIII-wiecznego?).

W czasie prac wydobyto nieliczne fragmenty ceramiki, głównie nowożytniej, które praktycznie należały tylko w warstwie ornej. Innym niż fragmenty naczyń glinianych znaleziskiem jest